Первэй Маайынан, күндү доҕоттор!

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САХА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныыс 15 күнүттэн тахсар

СССП ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№№ 52-53 (6032-6033) | 1984 сыл. Ыам ыйын 1 күнэ ОПТУОРУННЬУК | Сыаната 2 харчы.

ТУРУГУРДУН ПЕРВЭЙ МААЙ—ИМПЕРИАЛИЗМЫ УТАРЫ, ЭЙЭ, ДЕМОКРАТИЯ УОННА СОЦИАЛИЗМ ИҺИН ОХСУҺУУГА ҮЛЭҺИТТЭРААН ДОЙДУ ҮРДҮНЭН БИИР САНААЛАНЫЫЛАРЫН КҮНЭ!

ТУРУГУРДУН ПРОЛЕТАРСКАЯ, СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ!

(ССПП КК Ыҥырыыларыттан).

И. Кабыш художник плаката. «Плакат» издательство.

УДАРНАЙ ҮЛЭ РАПОРДАРА

ССКП райкомугар, райсовет исполкомугар, ОАПХ советыгар

Субуруускай аатынан совхоз коллектива Первэй Маайы кэрсэ пятилетка тэрдүс сылын түөрт ыйын былааннарын ситиһиилээхтик толорбутун туһунан рапордыыбыт.

Итэ кэмнэ государство сакаастара үүккэ 97 центнериэн, эккэ 30 центнериэн аһарылыннылар. Аспыт сыл туһаннаах кэмиссэйдэтэ 430 центнериэн эбэх үүт атыылаана. Ийэ дойдуга 17 тыс. солк. күүдү түүлээх туттарыллан, сыл бастакы аҥарыныгы былаан 6 тыс. солк. аһарыы толорулунна. Итиэннэ совхоз бастыҥ бөлүүтүрдэ С. Н. Захаров уонна В. Н. Герасимов сорудахтарын туһаннааҕыныан 217,5 уонна 103,4 бырыһыан толортсотулар.

Үүтү валовой ылыы түөрт ыйдааҕы былаана эмиэ аһарылынна. Хас биирдии фуражнай ынахтан 321-дии кг оннугар 329-туу кг үүт ыанан аспыт сыл туһаннаах комиссэйи кордоруу 77-лии кг куоһарылынна.

Совхоз коллектива ылбыт тэтимин наматаннаах пятилетка тэрдүс сылыгар ылыммыт социалистическай эбэһээтэлистибэтин чистэхтик толорор туһугар ударнай үлэ бахтатын саҕалыыр.

Совхоз директора **А. ЕФРЕМОВ.**
Партком секретара **С. НИКИТИН.**
Профком председателэ **У. АТЛАСОВА.**

x x x

Первэй Маайы иннинээҕи социалистическай куотаһыыга киирэн, «Сельхозтехника» холбоһук колхозунна сыл түөрт ыйынааҕы былаанын 112,2 бырыһыан толордо.

Итиэннэ В. В. Попов начальниктаах тракторда-техническай хаачыйыы станцыятын рабочайдара ыйдааҕы тирбилэриэн 1,3 тыс. солк. аһары түстүлэр, оттон Н. Н. Ермолаев сабиэдиссэйдээх ороҥуоннуур мастерскай коллектива 155 тыс. солк. үлэни толорон былаанын 2 тыс. солк. ыуоһар а. Үрдүк көрдөрүүлэннилээх хакаадаа С. А. Захаров, П. П. Захаров, слесарь Н. К. Осипов уо. д. а.—барыта 11 рабочай түөрт ыйдааҕы сорудахтарын болдьоҕун иннинэ толордулар.

Холбоһук шофердара (сабиэдиссэйэ Д. Е. Захаров) 2049 тыс. тонна-километр оннугар 2258,6 тыс. тонна-километры оҥорон былааннарын 110,2 бырыһыан толордулар. Автопарк коллектива барыта 200 тыс. солк. оннугар 204,2 тыс. солк. үлэни оҥорон сыл аҥардааҕы кирбиитин хайыы-үйэ ылла. Холбоһук 14 рабочай алта ыйдааҕы сорудахтарын толордулар.

Холбоһук управляющайа Е. БОРИСОВ.
Партийнай тэрилтэ секретара В. ПОПОВ.
Профком председателэ А. ЗАХАРОВ.
Комсомол секретара Е. БАРАХСАНОВ.

Бырааттаһыы, биир саанааланыы күнэ

Первэй Маай, Кыһыл Маай, Күөх Маай, Ыам Маай... Бу тыллар сир шарын ыраах буруоттарын өйдөрүгэр, олохторугар-дьаһахтарыгар уонна охсуһууларгар сылдьыбыт-баллаан, үгүөнү-үчүгэйи ыҥырар буолбуттара ыраатта. Ыам ыйын 1 күнэ ааҕар пролетариатын, трудящайдар кэнсиэй аймах бүттүүнүн бырааттаһыытын быһыытынан быйыл 94-е сылын бэлиэтэнэр.

Империализмы утары, эйэ, демократия уонна социализм иһин охсуһууга үлэһиттэрдэн дойду үрдүнэн биир саанааланыылар күүн планета аҥаас мунньуктарыгар аравстык көрсөллөр.

Ханнык бу саастыы кэрэ бырааттаһыныык диэн? Ийэ дойдубутугар улахан өрө көтөрүү, күүрүөнэхтэх эйгэр-туһаҕа үлэ ыытыллыбыт-ыытыллыбыт-ыытыллыбыт. Онуоннан, ССКП Кинин Комитетын муус устаатыгар Пленумун уонна ССРС уонна Ыҥырыылаах Верховнай Советын сессиятын уулаахтарга үөскэтиллэн, политическай, государственнай суоталаах документаларга сыдьаанын эмиэ ыҥыттаан, советскай норуот ааҕыллыбыт-ааҕыллыбыт, пятилетка бүтүннүгүнэ сорудахтарын болдьоҕун иннинэ хаһаастыыллар да түмүктэрин, тэриллиилээхтик, дьулуурдаах үлэлиир.

Бэлиэ сойуоммут үлэһиттэрэ, бары ааҕааччылар дьиэннэр курдук, көҥүл, эйэ, дьоҕус буолбут сырдык бырааттаһыныыларын бэлиэтэрдээх көрсөллөр. Первэй Маай иннинээҕи күннэргэ социалистическай куотаһыныы кыайыылаахтара ааҕыллыбыт-ааҕыллыбыт, ааҕыллыбыт-ааҕыллыбыт, ааҕыллыбыт-ааҕыллыбыт,

ЭЙЭЛЭЭХ АЙАР-ТУТАР ҮЛЭ

БЫРААҺЫННЫЫКТААҺЫ ИНТЕРВЬЮЛАР

Үлэһиттэр аан дойду үрдүкэн биир сыалаанныларын күнүн Первой Майы көрсө тэнитиллибит социалистическай куоталаһыны иннинэ күүгүлэр иһэр кэлэктиитэр бырааһыныыгы үлэҕэ туох ситиһиилэрдээх көрсүбүттэрин туһунан биһиги корреспондеммыт ыйытыыларыгар саҥаарыылар маннык диэбиллэр:

Д. СИВЦЕВ, «Сельхозхимия» холбоһук ыллаабыт агрохимиэ:

—Бастакы квартал түмүгүнэн социалистическай куоталаһыыга бастаан оройуон көмөрүллүбүт ыллыбыт. Кыһыл знамяны ылбыппыт. Оттон түөрт ыйдааҕы ылламмыттан валовойунан 135,8 бырыһыан толордубут.

Баанныкаларга 9062 тонна органическай уоҕурдууну таһан ылламмыт 39,4 бырыһыан аһардыбыт. Минеральнай уоҕурдуу 1783 тиэктэрга киллэрилиннэ. Итэ ыллаан лаппа ордук.

Нуотара үрдүгэр 224 гектар ходуһа дулҕата аннылынна.

Тиэйэр. таһар үлэлэргэ ММЗ-554 автомашина шофера Л. Д. Максимова 150000 тонна-километры, «Урал» водителэ В. В. Дуранов 102000 тонна-километры оҥорон аттыгартан лаппа үрдүк көрдоруулэннилэр. Оттон А. П. Андреев МТЗ-82-ны органическай уоҕурдууну тардатыыга түөрт ыйдааҕы сорудаҕын үс бүк, И. П. Старцев Т-130 трактарынан дулҕа ааныгыгар сорудаҕын 164 бырыһыан толордулар.

Бэс тонуун баттаһа минеральнай уоҕурдуулуу нилэриттэ Эрилик Эрастин аатынан уонна Суворовскай аатынан совхозтарга 5 агрегат үлэлиир.

С. БОРИСОВ, «Чурапчы» совхоз Арылыахтааҕы отделениетын партийнай тэрилтэтин секретара:

—Быйылгы Маайы Арылыахтааҕы олохтоохторо саҥа тэриллибит Кылаанныах сельскэй Советыгар кириэн үөрэ-кэтэ көрсөллөр. Бырааһыныык аҕай иннинэ сельсовет бастакы тэрээһин дьаһаллары сааластар.

Маанна туспа нэһилиэк тэриллиитэ дьон-сэргэ сурэтин көтөхтө, үлэҕэ биллэр сергэхсийиини таһаарар эрэр. Отделение үүтү ылыы графигын тутуннан, государствоҕа атыылаһыы сорудаҕын ааннна аһаран иһэр. Муус устарга 370 центнер үүт маанан быыан 26 бырыһыанынан куоһарылынна. Ордук үрдүк көрдоруулэри «Эрчим» комсомольскай-яччат фермя коллектива ситиста. Сыл аҥыыт ыйдарыгар ороЙ оннааҕы Совет депутата М. И. Иванов туруй тиэйиэхтэрэ ортотуунан 372-нэ кг, ЫВСЛКС чилиэнэ Яков Филиппов ыраах ахсыыттан 593-түү кг үүтү ыаннар куоталаһыы пиэрэ күүгүлэр ыллылар. Бэччат суоһуу көрөөччүлэр бэроскуларын ортотуунан 133-түү кг телеһүгэн сезоннаабы эбиэскэлистэрэ 18-тыы кг аһардылар. Ордук «Урал» водителэ В. В. Дуранов 102000 тонна-километры оҥорон аттыгартан лаппа үрдүк көрдоруулэннилэр. Оттон А. П. Андреев МТЗ-82-ны органическай уоҕурдууну тардатыыга түөрт ыйдааҕы сорудаҕын үс бүк, И. П. Старцев Т-130 трактарынан дулҕа ааныгыгар сорудаҕын 164 бырыһыан толордулар.

Бэс тонуун баттаһа минеральнай уоҕурдуулуу нилэриттэ Эрилик Эрастин аатынан уонна Суворовскай аатынан совхозтарга 5 агрегат үлэлиир.

С. БОРИСОВ, «Чурапчы» совхоз Арылыахтааҕы отделениетын партийнай тэрилтэтин секретара:

—Быйылгы Маайы Арылыахтааҕы олохтоохторо саҥа тэриллибит Кылаанныах сельскэй Советыгар киириэн үөрэ-кэтэ көрсөллөр. Бырааһыныык аҕай иннинэ сельсовет бастакы тэрээһин дьаһаллары сааластар.

Маанна туспа нэһилиэк тэриллиитэ дьон-сэргэ сурэтин көтөхтө, үлэҕэ биллэр сергэхсийиини таһаарар эрэр. Отделение үүтү ылыы графигын тутуннан, государствоҕа атыылаһыы сорудаҕын ааннна аһаран иһэр. Муус устарга 370 центнер үүт маанан быыан 26 бырыһыанынан куоһарылынна. Ордук үрдүк көрдоруулэри «Эрчим» комсомольскай-яччат фермя коллектива ситиста. Сыл аҥыыт ыйдарыгар ороЙ оннааҕы Совет депутата М. И. Иванов туруй тиэйиэхтэрэ ортотуунан 372-нэ кг, ЫВСЛКС чилиэнэ Яков Филиппов ыраах ахсыыттан 593-түү кг үүтү ыаннар куоталаһыы пиэрэ күүгүлэр ыллылар. Бэччат суоһуу көрөөччүлэр бэроскуларын ортотуунан 133-түү кг телеһүгэн сезоннаабы эбиэскэлистэрэ 18-тыы кг аһардылар. Ордук үрдүк көрдоруулэри Сергей Иванович Иванов уонна С. И. Попов кэнниниэ ыйга 236 кубометр маҥы тастылар. Ордук таһаарылаахтык коммунист И. П. Слепцов салайар пилорамщиктара үлэлэстилэр. Киниилэр 174 кубометр маҥы хайытан ылаанныарын 67 кубометрынан куоһардылар. Розничнай сыананан 25,2 тыс. солк. мебель оҥоһуллан сорудах лаппа аһарылынна. Культурнай-олох дьаһах табаардарын оҥоруу ылаанпара эмиэ ситиһиилээхтик толорулунньулар. Пис оҥоһуктарыгар ыйдааҕы сорудах 1,2 тыс. солк. аһарылынна.

ССКП Киин Комитетын муус устардааҕы Пленумугар бэлиэтэлэннэ кэрдүк, биһиги пятилеткэ ураты эпиэттээх кирбиитигэр таҕыстыбыт. Дьону түмэн, көҕүлээн, аҥаан-суоттаан үлэлээһин билигин сүрүн көрдөбүл. Онно дьүөрэлээхтик үлэлиигэ, Маанны көрсө ылылыыбыт тэтими намтаныыкка соруктанабыт.

Е. П. Куприянов аатынан Чурапчы орто оскуолатын учууталлара успсий уонна профессиональнай оскуолатын реформатын бырайыагын бигэргэтиит ССКП КК муус устардааҕы (1984 с.) Пленумун уонна ити сүүгкэн сурдаталаах документы бигэргэтиит ССРС Верховнай Советын сессиятын матыарыйдыыларын кэлэйэн үөрэтэллэр.

Үөрэх чаастар түмүгүнэн үөрэнээччилэр 98 бырыыпыанныара үөрэхтэриттэн ситиһэллэр, 45,3 бырыыпыанныара хадачыстыбаҥа үөрэнэр.

Снимокка: (хаҥастан) учууталлар А. С. Яковлева, Л. Е. Кириллина, Д.С. Павлов, В. И. Егорова, В. В. Илларионов уонна В. И. Сивцева.

П. Оконешников фотото.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Райсовет исполкомун норуот үөрэҕириитигэр отделыгар РСФСР оскуолатын үүтүллэх учууталаа А. А. Борисоваҕа (Чурапчы орто оскуолата), Р. И. Поповаҕа (Хатылы) уонна И. Е. Поповаҕа (Чурапчы арыс кылаастаах оскуолата) «СТАРШАЙ УЧУУТАЛ» диэн ат ааттаммыбытын, Амма орто оскуолатын начальнай кылаастарын учууталаа М. М. Сысолятина уонна Чурапчы орто оскуолатын математикаҕа учууталаа А. Е. Гордеева «СССР НОРУОТУН ҮӨРЭҔИРИИТИН ТУЙГУНА». Хатылы орто оскуолатын начальнай байыаннай бэлэмнээниигэ учууталаа Г. Н. [illegible] бу оскуола начальнай кылаастарын учууталаа А. Д. Чечебутова, Одьулуун орто оскуолатын директорын үөрэх чаастыгар солбуйаччы М. М. Иванова, интернат-оскуола интэриэннэй кылаастарга учууталлара М. И. Собакина уонна У. М. Романова, Хайахсыт орто оскуолатын математика учууталаа М. Н. Петрова, районо методическай кабинетын сэбиэдиссэйэ Л. Т. Егорова, Чакыр аҕыс кылаастаах оскуолатын директора Е. А. Флегонтов, интернат-оскуола директорын үөрэх чаастыгар солбуйаччы Д. С. Яковлева уонна Хайахсыт дьаһыла-садын сэбиэдиссэйэ Е. П. Тимофеева «РСФСР НОРУОТУН ҮӨРЭҔИРИИТИН ТУЙГУНА» значогунан наҕараадаламмыттарын туһунан үөрүүлээх билэрин уонна документтэрин кэллилэр.

Үүнэр көлүөнэни үөрэхха, үтүөҕэ уһуйар сыралаах, үтүө тускуллаах үлэҥит үрдүктүк сыаналаммытынан, күнду учууталлар! Айымныылаах үлэҕитигэр саҥа ситиһиилэри, олоххутугар дьолу-соргуну баҕарабыт!

ҮҮТ АСТЫЫР ҮТҮӨКЭН КИИН

Оройуон киинэ үүт заводун саҥа дьиэтэ ситэн-хотон дьүөгэйэн турар. Үлэҕэ киирбитэ уонча хаммут. Иннирдьэ киэҥ хоско араас массыыныалар, «бумин миэстэлэр» диэххэ аҥыраах, оруо-оннуларын булбуттар.

Маастары солбуйаччы Матрена Андреева, тоҕо кэлбиппитин сэрэйбиттин, кэпсэлбиппэн барар:

—Оо, абыраныыбыт! Өссө абыраныахпыт турдаҕа, барыта ситтэ-хотторуна.

Биһиги үүт суолун батыһа кэрийэн хаамабыт.

Счетчиктан үүт икки молокотанкаҕа мунньуллар. Танкалар биирдиилэрэ 5-тии тонна иистээхтэр. Онтон сабыссаҥа кэлбит эрубчатай пастеризаторга кэлэн 40 кыраадыска диэри сылыйан баран, үүт сэпэрээтэрдэргэ тиийэр. Сэпэрээтэрдэр ыраатыалар. Кордоххо, лыкыһан, чугуун курдук, бүтэйдэр. Биирдии бэйэлэрэ часка 3000 литр үүтү арааран кыахтаахтар. Суостэй ВДП пастеризаторга 95 кыраадыска диэри сылыйар, онтон пластинчатай холодильникка тиийэн мунньуллар. Итиитэн ылан астыыллар.

Заводка баара-суоҕа алтыйаахтар: маастар, лаборант, үс рабочай уонна таҥас сууначчы. Оҕо эрдэҥ билигин күнүгэ 5-тии тонна үүтү астыыллар. Эбэҥнэстэрин чолчу тыырыыбыккын, барыы комолоон үлэлиллэр. Бэл уборщица коруллуубат, үлэлэбит миэстэлэрин бэйэлэрэ тута ырастаан иһэллэр.

Лаборатория—бэйэтэ туспа эйгэ. Манна үүттэн оҥоһуллар араас бородуукуоҥа сыалын, хаачыстыбатын, ыраах быһааралар. Оны Якутскайдааҕы арыы маастардарын оскуолатын бүтэрбит Ольга Сергеева толорор. Аҥаллыыбыт үүт кирин боруобата күүгүнэн экраҥа көрдоруллэн иһэр. Үһүс группалаах үүт тутуллубакка тоннеруллуохтаах.

— Биһиэннэрэ наар иккис группа буоллар.—диир Ольга кэмчиэрийбиттэн.—Оннооҕор бачча тиэйиэ үөрүүнү [illegible] оҥорбөт буоллаҕа, ол аата, [illegible] хоммуттан аҥыйбыт, [illegible] аҕалаллар оҥорбуттан туралларын.

Механик И. Эмэ[illegible] ыҥырыллыбыт, [illegible] бараан, [illegible] ыаллыы [illegible] ыстыа үүнүн [illegible] маастар бараарыгар [illegible].

Гробо айдаатан [illegible] сабыс-аҥаастыы [illegible] ыйыппыттарыгар, соҕуоҕуттан [illegible] эрдэлэр уонна:

—Үүт бүтүөр [illegible] Ол иннинэ ардыгар [illegible] 9-ка тиийэбит,—диэн эрдэр.

Киниилэртэн биирдэрэ:

—Итэ холодильник установка үлэҕэ киирэ буоллар, ыраах тиэйиэ чэпчэ этэ,—диэбэн эрдэр.

Кырдьык, саҥа ордук, уонча хонук [illegible] барыта тиийиэ олоххо киирэ [illegible] дуо. Холобур, чэпчэ счетчик, үөлэнэ үлэлиир эрэлэр, [illegible] ыскоайдыыр эбит [illegible] аҥыйатан, арыт эбит [illegible] кэрдэрэр. Ол иннинэ [illegible] лигин үүтү [illegible] ыйаах [illegible] таллар. Сойутар [illegible] нька аналлаах [illegible] прессорынан үрдүк [illegible] 15 кыраадыска диэ[illegible] тыыпыттыллар [illegible] туспа хос. Үүттэн [illegible] ньуктар бары коруллар, [illegible] түрбаннан машина [illegible] сойутуллуохтаахтар. [illegible] турба уонна комп[illegible] сор үлэҕэ киирэ [illegible] буоланнар, билигин [illegible] рытыа алдыаҥынан [illegible] сойуталлар.

Ол билигин [illegible] иэ 5 тонна кэриэ[illegible] киирэр буоллаҕына, [illegible] йыныы албыс туо[illegible]. Завод коллектива [illegible] үбүлүөйдээх күннэрэ [illegible] туйа күүтэр.

В. ЯКОВЛ[illegible]
хаһыат анала[illegible].

Снимокка: [illegible] ник Иван Ма[illegible] чехословацкай [illegible] ны көрөр.

ТУТСАЧЧЫЛАР СИТИҺИИЛЭР

«Якутсельстр[illegible] [illegible] тыс. [illegible] [illegible] үлэни [illegible] [illegible] 131,1 [illegible] [illegible] ыйынан [illegible] [illegible] ыйыттан [illegible] [illegible] күүгүнэ [illegible] [illegible] тыс. [illegible] [illegible] Ордук [illegible] 12 квартиралаах [illegible] дьиэ [illegible] С. Е. [illegible] бригадата [illegible] Бригадаҕа бу [illegible] тыс. солк. [illegible] ыын 80,2 тыс. [illegible] ыйынан [illegible] Эмиэ итинник [illegible] туттар А. Н. [illegible] бригадата [illegible] дьиэ аһарыы [illegible] И. С. Лисс[illegible] гадыларын [illegible] пилорамщик [illegible] гэдэлэр [illegible] 155 кубометр [illegible] ыытыахтаах [illegible] 340 кубометр[illegible] та. Бу [illegible] кубометр[illegible] ыын 137-[illegible]

Ф. ЛУКАЧ[illegible]
мекуоҕаст[illegible]

ҮҮНҮҮ-САЙДЫЫ ЧҮӨМЧҮЛЭРЭ

Э РИЛИК ЭРИСТИИН затыыран совхоз Хайахсыттары отделениетын «Сырдыс» комсомольскай-ыччат ферматтан 11 маннынныксыыттан 9-ны комсомолдуктар. Манна 5 коммунистическай үлэ ударника. Ферма старшайа Саха АССР Верховнай Советтан депутата А. Г. Протасованы, райсовет депутата Н. В. Кузьминаны, совхоз чулуу техник-осеменатора А. И. Сергеевны сэргэ ити үрдүк аатты группкомсорг Марфа Кононфонтова уонна эдэр маннынныксыт Елизавета Герасимова сүгүллэр.

«Сүдүмэтар» кыстык аастыы ыйдарыгар хас биирдии фуражнай ынахтан 648-тыы кг оннугар 772-лии кг үүтү ыйыттарда, ол иннигэр сыл бастакы кварталыгар сорудахтан таһыннан 16560 кг үруг илгэни ылыыттара. Квартал устатыа фуражнай ынах ахсыттан А. Г. Протасова 474 кг, Светлана Степанова 759 кг, Елизавета Герасимова 471 кг, Изольда Степанова 789 кг үүтү ылан ааттардааһар үрдүк көрдөрүүлэммиттэр.

КОМСОМОЛЬСКАЙ УДАРНАЙ

Группкомсорг Марфа Кононфонтова Хайахсыт орто оскуолатын бүтэрэн үүнүс сылын маннынныксыттыыр. Оттон Лира Аржакова, Евдокия Григорьева, Елизавета Герасимова уонна Татьяна Романова иккис сылларын үөрэнэллэр. Аастыы күүгүттэн кыргыс ЫБСЛКС обкомун путевкатынан республика араас муннуктарыттан түмсэн 7 кыргыс уонна уолаттар сайын этэрээт тэриллэн ыытыллан кэлбиттэрэ. Этэрээт командира — Якутскай куорат 14 №-лээх оскуолатын выпускницата Алла Алексеева.

—Барыа туус-туһунан дьиссиэтиттааргa—мин биографическайга, Суптаартан сылдьар Галина Иванова педагогическайга, Ытык-Күөл орто оскуолатын бүтэрбит Анна Винокурова уонна Алла Алексеева тыа хаһаайыстыбаннайга, оттон Амма оройуонун кыыһа Светлана Степанова медицинскэйгэ туттарсыбыппыт. Быйыл да санаабыт итти идэлэргэ. Кыралаан бэлэмнэнэбит. Биһигини кытта оссо иккі Ньурба уолаттара баалар: Сергей Тихонов ньирэй көрөр, оттон Аркадий Иванов туту үлэлэһэтэрэ баарай? Аны бастайаанная маннынныксыт буолла. Лирабыт лаборанныы барар. Уолаттарбыт манна оссо бинир сыл хаалар былаанныахтар. Бары да Чурапчыны сөбүлэтибит,— диэн сэһэргиир «Суяна» комсомольскай этэрээт байыаһа Үүс-Алдан кыыһа Изольда Степанова.

Изольда 18 ынаҕыттан 13-нэ торообут. Күнүгэ валовойунан 1 центнертэн ордук үүтү ыыр. Кыргыттар бары даҕаны эриэдэхси үчүгэй көрдөрүүлэрдэр. Ангардас кулун тутарга коллектив былаанны таһыннан 6765 кг үүтү ылыбыта.

Эдэрдэр үлэлэн эрэ мунурдамматтар. Депутаттар, комсомольскай активистар быһыылаарыгар наһилиэк общественнай олоҕор активнайдык сыһыаннаахтар. Бары да Чурапчыны сөбүлэтибит,— диэн сэһэргиир «Суяна» комсомольскай этэрээт байыаһа Үүс-Алдан кыыһа Изольда Степанова.

Изольда 18 ынаҕыттан 13-нэ торообут. Күнүгэ валовойунан 1 центнертэн ордук үүтү ыыр. Кыргыттар бары даҕаны эриэдэхси үчүгэй көрдөрүүлэрдэр. Ангардас кулун тутарга коллектив былаанны таһыннан 6765 кг үүтү ылыбыта.

Эдэрдэр үлэлэн эрэ мунурдамматтар. Депутаттар, комсомольскай активистар быһыылаарыгар наһилиэк общественнай олоҕор активнайдык кыттыаллар. Светлана комсомольскай комитет учуокка, Изольда идеологическай үлэҕэ, Лира производственнай, Елизавета санитарнай секторларын салайаллар. Анна истинна хаһыатын редактора. Бары отделение управляющайа М. Е. Васильев пропагандистыыр политшколатыгар үөрэнэллэр. Заинтересованы кэтүүгүн суох. Ленинскэй коммунистическай субботуннуукка прессэммит оту сааһылаабыттар, кыыллаарын бөрөҕэктээбиттэр. Коллективтар куоталаһыыларын, бэйэлэрин олохторун сырдатан 5 тоҥуу истиэнэ хаһыатын таһаарбыттар. Сельский библиотекаттан кинигэ уларсан аҕаллар, оны Галина Иванова тэрийэр.

УМНУЛЛУБАТ КҮН

Аҥыйах ыйынан эдэр маннынныксыттар биографиялларыгар үлэһит быһыытынан бастакы строкаларын суруйбут коллективтыарыттан арахсан үрдүк үөрэх заведениелэригэр киирии экзаменнарын туттарса барыахтара. Манна совхоз производствотыгар үлэлээбит кэмнэрэ үүтүө ойдобулу хаалларбыт бинир умнуллубат күнүн туһунан ыйытыыбыттыгар эдэрдэр маннык эйгэттэгилэр.

Лира АРЖАКОВА:

—Сыл бастакы кварталынааҕы былааммытын бодьоҕун иннинэ—кулун тутар 15 күнүгэр толорбутунан истэн баран отуе уорбүппүт. Өссө аастыы алтыныы 16-тыы умнубаппын: ол күн ферма үрдүнэн Татьяна Романовна бастакы ньирэйэ—Октябрина торообутэ.

Марфа КОНОФОНТОВА:

— Оройуон комсомольскай активистарын семинаара эсиҥ иннинэ, тэрэҕинэхтэн ыытыллыбыта.

Изольда СТЕПАНОВА:

—Сыл аҥыы иннинэ истэхтэ, өссө бүппүт. Ол иннинэ быһа хубуо, [illegible]

Галина ИВАНОВА:

— Эйэ нэдиэлэтигэр ыытыллыбыт политическай ыраах конкуреҥтар кыттыбыттар. Сити ойдөөбөхө, көрдөбөтүгэр эрэ эмиэ бөлөхтөммиппит. Оттон өйүн политическай дьаҥкатка улахан болҕомтотун ууربута. Онон иккис миэстэни ылбыппыт.

Анна ВИНОКУРОВА:

—Слуннуу 23 күнүгэр концерт көрдөрбүппүт. Ыраах эрдэ-эрдэ, тоҥуу кэмэ буолан түбүк бөрө эта.

Светлана СТЕПАНОВА:

—Ыаллыы Амма, Мэнэ-Хаҥалас, оройуоннарыгар гастролта сылдьыбыппыт эйэх үтүө ойдөбуллэри хаалларбыта.

Елизавета ГЕРАСИМОВА:

—Кулун тутар 8 күнүгэр уолаттарбыт тэрийбит биэчэрдэрэ барыбытын астыннарбыта.

«Сырдыс» муус устардааҕы быдаанныы—24,4 тоннаны Первой Маай бырааһынныгыр көрсө 10 тоннаран аһары толордулар. Муус устар 27 күнүгэр ЫБСЛКС райкомун бюрота бу коллективы Бүтүн Союзтааҕы комсомольскай тэриллэрэ В. И. Ленин аата иннинэ 60 сылы туолуутун көрсө социалистическай куоталаһыны киэҥник тэнитэн үрдүк оногумтуолаахтык уоллаҥнарга оройуон барыы комсомольскай-ыччат коллективтарын ыытарыытын бөлөхтөтө.

Сырдык ыралардаах «Сырдыс» комсомольскай-ыччат ферма сүөсүһүттэрэ! Ситиһиилиит үүнэ-үрдүү, үөрүүгүт өссө үөскүү турдун!

М. МИХАЙЛОВА.

СНИМОККА: ферма маннынныксыттара (хаҥастан) Лира Аржакова, Анна Винокурова, Елизавета Герасимова, Марфа Кононфонтова, Галина Иванова, Светлана Степанова уонна Изольда Степанова.

БИОГРАФИЯ САҔАЛАНЫЫТА

САҺА ТЕЛЕ-АНТЕННА

ЧУРАПЧЫҺА 108 метр үрдүктээх телевизионнай антенна туруоруллан «күөх экраны» көрбүппүт хайыы-үйэ 12 сыл буолла. Ити кэмнэ оройуон үлэһиттэрэ дойду, бүтүн планета сонуннарын туһа билэ-көрө олорсуулар.

Ол эрээри олох сайдан, көрдөбүл улаатан истэриэн ахсын телевидениеннан биэриилэр наар бинир программаларын — «Орбита-3»-ү көрөр улаатыы итэҕэс, тутах буолан ыһар. Онон сибээстээн быйыл муус устарга биһиэхэ «Северовостокхиммонтаж» 1 №-дээх тутар-таҥар управлениетын В. Г. Куразеев салайар түөрт киһилээх бригэадэтэ тахсан 50 метр үрдүктээх телевизионнай биэрэк антеннаны хаачыстыбалаах аҕыйах кэмнэ тутан бырааһынныыр аҕай иннинэ туруорда. Оттон Якутскайдааҕы телевидениеннан уонна радиоҥан биэриилэр комитетыттан сылдьар инженер М. Е. Макаров бригэадэтэ антенна уустук кабелын таҥан бүтэрдэ.

Бэйиэ ретрансляторбут старшай электромеханика П. П. Сельский бу курдук кэпсиир:

—Телевышка сүрүн үлэтэ бүтта, барыта 38 тыһ. солк. үлэ толорулунна. Онно райсовет исполкомун дьаһалынан «Сельхозтехника» холбоһук техникаттан уонна матырыйаалыттан комолесто. Х. М. Аушев интернациональнай саҥаатаах бригэадэтэ телеантенна сааятын оторон биэрдэ,—диэн кинилиэн.—Ол эрээри биһиги саҥа аппаратура олохтуо киирдэҕинэ даҕаны Якутскай программатын кыайан көрүөхпүт суоҕа. Бэлигин биһиги спутник иннигэр «Орбита-3» программаны көрөбүт. Ити программа биэриилэрин бириэмэтэ хоһуйуллан көрөөччүлэргэ табыгаһа суох. Сиэнэ ыытиллан комотуулаах сотору урукку программаҕа ыытыллыбыт иккис—«Орбита-2» биэриилэрин көрөр буолуохпут. Биллэн турар, сөпүү хаачыстыбата туох-суоҕа.

Светлановтар этэҥэлэриэн, аҥыйах сылынан Чурапчыынан Хаандыгаҥа ситэн салгыы республика хотугу орой оннарыгар иннинэй, ретрансляторлар ааҕыллыа. Оттоҕо Якутскай биэриилэрин ыытыа көрүөхпүт.

—Иккис программа хайаан олохтоох киллериллиэй?

—Сотору. Өссө 14 метр үрдүктээх ыныр антенна ситиһиллиэхтиэх. РИТА маарканаах аппаратура кэлэн турар. Аны сайын уу суолунан саҥа «Москва» приемник кэлиэхтэх. Ол туруорулуннаҕына иккис программаны көрөр кыахтаныахпыт.

Перэй Маай бырааһынныгын көрө специалистар оройуонтан бинир үүтүө бэлэҕи оногулар—муус устар 27 күнүгэр киэһэ 8 чаас 20 мүнүүтэҕэ «Сельхозхимия» холбоһук механизатордарын комотуунан 50 метр үрдүктээх саҥа телевизионнай антенна цэнэйэн такыста.

П. ОКОНЕШНИКОВ.

Снимоктарга: аллараа—саҥа теле-антенна; үөһээ — (хаҥастан) бригэадыныр В. Г. Куразеев, таҥаччы Н. Н. Щоеан, электросварщик С. П. Богушевич, электромеханик В. В. Янытин, таҥаччы О. А. Исаев эмиэ электромеханик Ю. В. Скрябин уонна инженер М. Е. Макаров.

Автор фотота.

Хайыһарын өссө аллаах буоллун!

Иккі нэдиэлэ анараа оттуҥар Якутскайга республика сылаа профсоюздарын иккі болоҕуонан ыытыллыбыт күрэхтэһиилэриттэр кыттыбыт опыттаах хайыһардьыттар ортотолуттар маастарга кандидаттар Татьяна Новолодская (Ленскэй), Клара Шелковникова (Үүс-Алдан), Люция Николаева (СГУ) курдук күүстээх спортсмекалар баалларын. Ол үрдүнэн дьахталлар 5 км суурулаҥнар учуотталлар хамаандаларыгар киирсэн Чурапчы орто оскуолатын физкультураҥа учуутала В. А. Борисова бастаан тахыста. Итиэнэ Вера Алексеевна биһиги оройуоммут дьахталларыттан бастакынан хайыһарга спорт маастарын норматын толорбо.

Спортсменка ити сиһиилэрин муус устар 17 күнүгэр буолбут «Урожай» ДСО республикаҥа биирдиилээн бастыыр иһин күрэхтэһиитигэр эмиэ чиҥэтэ. Үс биириистээх миэстэҕа тиирсибиттэргэ спорт маастарыгар кандидат аата ыытыллыбыта. Оны кини 20 км дистанцияҕа Татьяна Новолодская кэнниттэн фиништаан иккис үүтүгэй көрдөрүүлэннэ.

Аан бастаан алтыска үөрэнэ сылдьан Чакырга аҕыс кылаастаах оскуолалар үөрэнээччилэрин күрэхтэһиилэриттэр кыттыбыта да, улахан ситиһиилэммэтэҕэ. Оччолорго кини Белтогор учуутала В. М. Жирков салалтатынан хайыһарынан сүүрүү бастакы кистэлэҥнэрин билиһиннэ эрэрэ.

Орто оскуоланы бүтэрэн баран совхозка үс сыл маннынныксыттаабыта. Ол кэмнэ да ферма түбүктэх үлэтиттэн быыс буолан тахтыыр спордунан дьарыктанарын ыытарахпатаҕа. Саха АССР үтүөлээх тренерэ И. Н. Попов салалтатынан эрчиллэн хас да тэгиллээн оройуон чемпионнаах ситиһиилээхтик комуоскэспитэ: 1978 сылааахха кыргыттарга республикаҕа иккис, иккүө сылытар «Урожай» ДСО-ҕа иккис, үһүс миэстэлэри ылаттаабыта. Ити сыл Якутскайдааҕы педучилищеҕа физкультурнай отделениетыгар үөрэнэ киирбит.

Тэбэр хайыһарын алгыах, эрчийэр үөрэнээччилэрин ситиһиилээх буолуннар!

Н. ФЕДОРОВ,
спорткомитет инструктора.

Официальнай салаа

Эбэһээтэлистибэ ылыллыбыта. Хайдах толоруллары?

Райсовет исполкома Чурапчы сельскэй Совета Улуу Кыайыы 40 сылга туолуутун көрсө оройуон кинини түнсаран онгоруурга ылымныт эбэһээтэлистибэтэ хайдах толоруллар ыйрын туһунан сельсовет исполкомун председателэ М. Н. Белых отчуотун ыйытта.

Сэлиэнньэни түнсаран онгоруурга итиннэ ыраахырдыыга тэриллибит субуотуниуктарга барыта 2900 киһи ылыстыбыт. Аассыт сылга 297 мас олордуллубут, 420 метр усталаах штакетниктэр, 1100 метр уһуннаах тротуардар оҥоһуллубуттар. Салиэнньэҕэ 30 суунар миэстэлээх таас баанньык, «Якутколмунэнерго» производственнай базатын комплекса, 50 миэстэлээх таас детсад үлэҕэ киллэриллибиттэр. 17 мал саҥа дьиэлэри туттубуттар. Салиэнньэни түнсаран онгоруурга барыта 227,2 тыс. солк. үлэ ылылыбыт.

Ол эрээри эбэһээтэлистибэҕэ коруллубут сорох сүрүн үлэлэр—уулуссаалары куурдуу, дэхсилээһин, бэрэдэжтээһин, Ленин аатынан площадь ситэрэн онгоруу толоруулаах иликтэрэ, гражданскай сэрии уоннаах Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кыттыылаахтарын паамятыныыктара бетоннамматаҕа балиэтэннилэр.

Райсовет исполкома таһаарылдыбыт бытаарыыны туоратыыта чопчу дьаһаллары балиэтээн үлэ коллективтарыгар сорудахтары тиэрдитэлээтэ. Ол курдук, «Якутсельстрой» мехучастога быйыл бэс ыйын 20 күнүгэр диэри Е. И. Курашов уоннаах Н. Д. Субуруускай бөстарын көҕөрөн туруоруохтаах уоннаах бетонуохтаах. Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениета Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриигэ өлбүт буойуннарга аналлаах паамятныыктар бөҕөргөтөр уоннаах бетоннуур үлэлэри мытыахтаах. «Сельхозтехника» холбоһук обелиэстэрэ, В. И. Ленин аатынан площадь эргичин күүлэлуохтээх. Лесхоз коллектива Ленин аатынан площадь көҕөрдүүнэн дьарыктанымахтаах.

Ленин, Октябрьскай, Карл Маркс уулуссалары үрдэтэ буор кутуллуохтаах, түнсаран онгоруу ыытыллыахтаах. Бу үлэҕэ «Сельхозхимия», «Сельхозтехника» холбоһуктар, «Якутсовхозстрой» мехколонната, райпотребобщество, дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениета тардыллыахтара. Улууссалары сырдатыы уоннаах электроприборлары саҥардан тардыы ситэриллиэхтэрэ. Улууссалар аатталара, нуомэрдэрэ саҥалыы суруллуохтара. Сэлиэнньэ кэрэ-бөлөх миэстэлэригэр мемориальнай дуоскалар туруоруллуохтара. Чаһынай ыаллар уһаайыбалара бэрэдэжтэниэхтэрэ.

Улуу Кыайыы 40 сылга туолуутун чэпчигэр ылылыбыт эбэһээтэлистибэни толоруурга барыы үлэ коллективтара, оройуон кинини барыы олохтоохторо активнайдык кыттыахтаахтар. Сельсовет исполкома бу үлэни былаанныахтык, тиһигэ быстыбаттык тэрийиэхтэҕэ уоннаах хонтуруолуохтаах. Ханнык бөҕөрөр көрүүлэһии—толорууларынан. Оны умнар, биэрбит тылга көтүмэхтик сыһыаннаһар сатаммат.

ОБЩЕСТВЕННОСКА ТИРЭБИРИЭХХЭ

Советскай тутуу

Хаһаайыстыбаннай уоннаа социальнай-политическай соруктары быһаарыыга олохтоох Советтар общественнойы кэҥэтиллэр тардар эбээһинэстээхтэр. Бу, оттүнэн биһиги сельсоветпыт хайдах үлэлиирий?

Пенсионердар советтара (председатель Н. М. Сысолятин) нэһилиэк олоҕор активнайдык кыттар. Аассыт оттүгэр кырдьаҕастар оройуонга, республикаҕа тиийэ үчүгэй көҥүлэһиннэри котохпуттарэ. Кинилэр общественнай сүөһү быйылгы кыстыгар эмиэ үрдүк чопчу соруктары туруорунан совхозка балачча комолостүлэр. Күһүн 82 молтох туруктаах бороскулары бэйэлэриилэр ылбыттара. М. А. Старостина 10, А. П. Дьячковская итиннэ П. А. Старостин 5-тин бороскуну лаппа үчүгэй туруктаах кыстаттылар. Урукхулардан курдук, пенсионердар «Кэскил» комсомольскай-ыччат фермаҕа шефтэһэн эдэрдэри иитэр үлэҕэ, хотон быстах өрөмүөнүгэр сүүсүһүттэри күннэтэ туттуллар тэриллэриннэн хааччыйыыга албаҕы оҥордулар. Билигин бу ферма бастыҥнар ахсаанынан нарыгар сылдьар.

Дьахталлар советтара (председатель Ф. Г. Кондесова) санитарнай-чэбдигирдэр үлэни, атын араас дьаһаллары көҥүлэччинэн буолар. Быйыл кини тэрийиитинэн үлэ ветераннарын, бастакы колхозтыахтары чиэстээһин биэчэрэ дьон-сэргэ биһирэбилин ылла.

Коммунист С. Х. Матвеева председателлээх народнай хонтуруөл группата рейдэлэри, бэрэбиэркэлэри былааннаахтык ыытар.

Ол эрээри нэһилиэккэ бары общественнай тэриллэр итиннэ үлэлиир буолбатахтар. Түөрт табаарыстыы сууттэртан быйыл М. М. Бекяшов председателлээх СПТУ-тааҕы табаарыстыы суут үлэҕэ балачча үлэлиир. Атыттар биирдиилэрдэ да дьыаланы көрө иликтэр. Добровольнай народнай дружина үксүн быраабылынныыктарга дьуһуурустубалааһыны тэрийиннэн эрэ мунгурданар.

Дьон олорор сиригэр нитэр үлэҕэ быйыл кини агитпитаб бэрт ахсаанаах түмсүүнү тэрийдэ. Үлэ сонун, саҥа формалара киллэриллибэттэр, дьон интэриэһин тардар дьаһаллар ыытылыбаттарын тэҥэ.

Итиҥ биир үксүн общественнай тэриллэлэр үлэлэрин салайыы ситэтэ суоҕунан быһаарыллар. Оройуонга ыытыллар дьаһаллары лахсыбатахха, миэстэҕэ кинилэргэ аналлаах семинардар ыытыллыбаттар. Исполкомҕа быйыл пенсионердар советтарын уонна [illegible] эрэ отчуоттаттыбат[illegible] тору народнай контр[illegible] группатын үлэтин [illegible] лэнэхтээхпит.

Онон, кистал буо[illegible] эпинэтинэсэрин [illegible] салайааччылардаах [illegible] щественнай тэрилт[illegible] үчүгэйдик үлэлэ[illegible] оттон атыттар [illegible] күүстэрэ кэсэбэт. [illegible] ники кэмнэ эбэһээ[illegible] ыытыллар дьаһа[illegible] эр дьоннор сэдахт[illegible] тар буолбуттара [illegible] дьиксиннэрар. Ити [illegible] чиннэлэрин үөрэтэн [illegible] уонна олору туор[illegible] суоллары тобулар [illegible] этэ.

Советтар үлэлэ[illegible] саҥа ситиһиилэр ки[illegible] эҥиннэн дьаһалл[illegible] сознательнай, полит[illegible]кай оттүнэн сиппит[illegible] пут, айымныылаах [illegible] толкуйдуур граждан[illegible] улам кэҥэтиллэ[illegible] буоларын партия то[illegible] лоон бэлиэтиир. Бу[illegible] ити ыйыынан сал[illegible] рыахтаахпыт.

Г. КОЛЕСОВ.
Одьулуун сельсовет[illegible] исполкомун[illegible] председате[illegible]

Политическай, экономическай үөрэх

ПРОПАГАНДИСТАРГА КӨМӨБӨ

Болтоноҕо партийнай үөрэх уоннаа экономическай үөрэхтээһин оскуолалара быйыл үлэлэрин биллэрдик сэргэхситтилэр.

Х. Д. Ефремова пропагандистаах ССКП историятын үөрэтэр, Р. Ф. Варламова селайар ыччаккка партия туһунан комсомольскай политшкола уоннаа Г. В. Смирников пропагандистаах Кындаллааҕы экономическай үөрэх оскуолалара, программалаах матырыйааллараннан эрэ мунгурдаммакка, истээччилэргэ ССКП Кини Комитетын көмөлөрө Пленумнарын, ССРС саҥа ыытыллыбыт Верховнай Советын бастакы сессиятын матырыйаалларын, оройуоннааҕы итиннэ уобалаастаҕы партийнай конференциялар тумуктэрин сиһилии билиһиннэрдилэр. Истээччилэр занятиеларга сылдьыылара көхтөөх буолла, активностара балачча үрдээтэ. Пропагандистара бэйэлэрэ аттестацияны ситиһиилээхтик бардылар.

Политическай уоннаа экономическай үөрэҕи тэрийиигэ оройуоннааҕы кинн библиотека филиала (старшай библиотекарь Т. В. Попова) пропагандистар мунуктарын үлэлэппитэ биллэр көмөлөөх буолла. Маҥтан пропагандистар наадыйар матырыйаалларын дэбигис булаллар. Холобур, мунукка партия ис уоннаа тас политикатын актуальнай боппуруостарыгар араас ыйынньыктар, ССКП КК Пленумнарын матырыйааллара, политическай карталар, о.д.а. баалларр. Дойду Аскаҥалтэ программатын үөрэтэргэ, комсомольскай оскуолаларга туһаныллар литература эмиэ аналлаах дьаһаныллар, араас брошюралар, [illegible] циялар текстэрэ уурулуттар. Пропагандистар онтон тугу туһаммыт[illegible]рын картотекаҕа баттээн иһэллэр. Аналлаах каталог көмөтүнэн мунукка суох литератураны библиотекаттан дэбигис булуохха сөп.

Бу методическай мунук үлэтэ марксистскэ-ленинскэй итиннэ экономическай үөрэҕи тэрийиигэ библиотекалар ханнаах көмөлөрө онгорор кыахтарын көрдөрөр.

А. СЛЕПЦОВ.
ССКП райкомун пропагандаҕа уоннаа агитацияҕа отделын [illegible] структор[illegible]

ААҺАН-СУОТТААН ҮЛЭЛИЭХХЭ!

МҮЧЧҮ ТУТУЛЛУБУТ КЫАХТАР

Биһиги совхозпут аассыт 1983 сылы 185 тыс. солк. барыстаах түмуктэбэтэ. Ол эрээри итиҥ барыс партия Кини Комитетын уоннаа Советскай правительство экономическай оттүкэн молтох совхозтарга оҥорбут комолоруун суотутар ылылыбыта: ангардас итиннэ сылга 611 тыс. солк. эбии надбавкалары аахсыбыппыт.

Оттон государствоттан ыччтэ эбэх комоҥулаах баран, сылы хайдах кыра барыстаах түмуктээтибит?

Тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын бөҕөҕэ турар сыаналара кыайан намтатыллыбатылар. Холобур, 1 центнер үүт гизиэ 69 солк. 93 харчыга тэҥнэһэн былааннаммыттан 8 солк. 3 харчынан ыараата, оттон ыччат сүөһүттэн 1 центнер приеһы ылыы былааннан 88 солк. 51 харчынан үрдээн 986 солк. 44 харчыга тэҥнэстэ. Оо түмүгэр 14,7 тыс. солк. хамнас ордук төлөннө. Биир саҥа төрүөхха сылы устата 92 солк. 85 харчы ороскуоттанара көрүллүбүт буоллаҕына, ол 102 солк. 77 харчыга тиийдэ. Сылгыттан төрүөҕү ылыыга биир төбөҕө 244 солк. 68 харчы көрүллүбүтэ 365 солк. 25 харчынан толорулунна.

Тепличнэй хаһаайыстыба эмиэ ночооттоох буолбута, 1 центнер огурсу 300 солк. 28 харчыга туран былааннаммыттан 100 солк. 28 харчынан ыраан, бөҕөрөта бу салааҕа 7,6 тыс. солк. аһары ороскуоттаан.

Совхоз үрдүгэн сыл устата 212 ынах суоһу көҥүлэн олох, бырыллаан аҕыйынан, 63 тонна эт сүтэриллиннэ. Ангардас итиннэ хаһаайыстыба 168300 солк. ночооту суунта. Сылгы туһата суох өлүүтүттэн (68 төбө) 37500 солк. бородуукуйаны ситэ ылбакка хааллыбыт. Общественнай суоһу көҥүлэн өлүүтүттэн уопсайа 208 тыс. солк. бородуукуйа сүтэриллиннэ. Ынах суоһуттан төрүөҕү ситэ ылбатахтан 40 тонна эти сүтэрэн 108 тыс. солк. ночоокко тэбилиннибит. Өскотун 314 ынаҕы ыаабыппыт буоллар, хас биирдии ынахтан 1392 кг үүт ыаммыт валовойунан 1078 центнериэн эбэх үүн ылылыбыт буолуо этэ. Ити, харчытыгар таһаардахха, 56300 солк. тэҥнэһэр. Эмиэ итиннэ 230 кулуну ситэ ылбатахтан 105 тыс. солк. ночоот таҕыста.

Уоһоо аҕыллыбыт сүүктэр уопсай суумалара 479300 солк. тэҥнэһэр.

Хонуу үлэлэриттэн 290 центнер бурдук, 338 центнер оҕуруот аһын, 350 центнер төрдүтэр астаах культуралары былаантан итэҕэс ыламмыт 10700 солк. сүтэрдибит.

Совхоз аастыт сылга хамнас фондун эбэхтик аһары ороскуоттаата, ол иһигэр от хомуурыгар — 39500 солк., кирпиччэ үкчэбиннигэр, хутуу уоннаа оттук маһыгар, эбии матырыйаалларыгар, о. д. а.— барыта 40 тыс. солк., автотракторнай парк үлэлигэр —36 тыс. солк.

Сорох үлэ көрүүнэригэр (котельнай хаһаайыстыбаҕа, бурдук үлэтигэр, тиэйиигэ-таһыыга, оҕуруокка, сибининьэ итиннитигэр) былаанҥа көрүллүбүттэн 56 тыс. солк. хамнас фонда кэмчилэнэн, совхоз хаһаайыстыбаннай үлэтигэр бүтүнүүтүгэр хамнас сыллааҕы фонда 59 тыс. солк. аһарылынна, эбэтэр биир рабочайга 3088 солк. хамнас көрүллүбүтэ 3208 солк. толорулунна.

Совхоз биир үлэһитигэр 2967 солк. валовой бородуукуйа оҥоһуллуохтааҕа 2657 солк. эрэ оҥоһуллунна. Бу көрдөрүү оройуон бары совхозтарыттан намыһах.

Итинник бөдөҥ мүччү тутуулар туохтан таҕыстылар? Биириэн, совхоз производствотын сүрүн салаайларыгар механизация кыайан киллэриллибөт, оттон илии үлэтин онгорутуота намыһах. Иккиэннэн, совхозка үлэһит илии тиийбэт, ордук суоһу итиннитигэр. Оттон ол бу салааҕа үлэлиир үсүлүобуйа молтоҕуттан сибээстээх. Ынах, тиэхэ кэмиэр буоһаабата, кытараабыа эбэҕэ, ийэ суоһу хойутаан төрүүрэ сорохо эмиэ итиннэн быһаарыллар. Билигин совхозка ынах 30-тан эрэ тахса бырыһыана төрөөн турар.

Үлэ тэрээһинигэр эбэх иэрэстэр баалар. Биригэдэннэн бэдэрэт бытаанчыл слохтоохор. Үлэни таба ууруоттааһынга уонна [illegible] төлөөһүнгэ эбии онгоруохпутун наада.

Маныаха үлэҕэ кыттыы коэффициена табатык туһаныллыахтаах.

Суоһу иитиитин төрүтэ —племенной үлэ. Инникитин бу салааҕа болҕомтону күүһүрдэрбит, кадрдарыа табатык аттаран туруорарбыт уоннаа үөрэтэрбит наада. Үүтү уоннаа эти онгоруулуу эбэтии, кинилэр бэйэҕэ турар сыаналарын намтатыы бу үлэни туһунан ситиһиллиэхтээх.

Совхозка салалта аппарата билигин да улахан. Оттон билигин кэрдөбүл диэнкэ: салалта аппаратын сарбыйан дьоҕус, үлэҕэ дьоҕурдаах, дьулуурдаах, оперативнай онгоруу. Бу оттүнэн быйыл хайаан да көрүнэхпитинэ, көнөрүнэхпитинэ сатанар. Онуоха үлэ дьиссиплинэтин бөҕөргөтүү, үлэҕэ эпинэтинэни үрдэтиҥ улахан оруоллаахтар.

Билигин кэмнэ аҕаан-суоттаан үлэлэһии, барыта барытыгар кичээнитик сыһыаннаһыы, кэмчилэһии режимин кытаанахтык тутуһуу сорута хаһаанныытаҕар да күүскэ турар. Харчылартан солкуобай, грамнартан кинилэ үөскүүллэр. Онон партия ити көрдөбүлүн халбанга суох толоруу—биһиги ыытык иэспит.

В. ЧИЧИГИНАРОВ,
«Мындаҕаайы» совхоз директора.

Одьулуунга В. И. Васильева салайар 10 [illegible] комсомольскай-ыччат биригэдэтэ тыа сиригэ [illegible] лэнньэтин олох-дьаһах өнөлөрүнэн хааччы[illegible] дьулуурдаахтык үлэлиир. Бу дьоҕус коллектив [illegible] бастакы кварталыгар 7300 солк. өнөөнү онгоро[illegible] лаанын аһары толорбута.

—Соторутааҕыта Алма-Атаҕа аналлаах үөрэ[illegible] тэрбит парикмахер Елена Большакова биһиги [illegible] лии кэллэ. Онон өссө биир өнөөнү толорор. [illegible] оҕаҕарар прическаны онгорор кыахтаныыбыт,— [illegible] Варвара Петровна.

Манна инстэнньэҥнэргэ наставнигынан В. С. [illegible] рожева үлэлиир. Кини комсомолка Саргылана [illegible] дашевскаяны кытта чэпчэки былаачыйа[illegible] тигэллэр, сакаастары болдьоҕор, үчүгэй [illegible] тыбалаахтык толороллор. Оттон атах тэҥнэ[illegible] гээччи маастардар кэргэннии Матрена уонна [illegible] Петровтар—коллектив төһүү рабочайдара. [illegible] туппут-хаппыт онгоһуктара мөлдьи бөрө-таҥ, [illegible] ҕай буолаллар.

Олох-дьаһах сулуспатын үлэһиттэрэ [illegible] Маайы Үчүгэй бэлэхтэрдээх көрсүлэр. [illegible] олохтоохторо дьонго бу олус наадалаах [illegible] онгороччуларга махталлара-баҕыыбалара [illegible] Филиалга бу күннэргэ ордук эбэх кини [illegible] сакаас толору киирэр.

Снимокка: комсомолкалар таҥас [illegible] Альбина Лазарева уоннаа инстэнньэҥ Лидия [illegible] үлэлэрин кэмигэр.

П. ОКОНЕШНИКОВ [illegible]